

spoznavajo in čim jače zblížujejo, da potem z združenimi močmi pospešujejo svoje kulturno napredovanje in jačenje. Jugoslovanski zdravniki, prirodoslovci, umetniki, vseučilišniki in jugoslovanska gimnastična društva so storila v tem pogledu, kolikor so mogla. Oni so si s svojim sestajanjem, zborovanjem, medsebojnim upoznavanjem in druženjem pridobili hvalo in priznanje vsega slovanskega sveta, kar jim tudi mi priznavamo vrlo radi.

Ali prosvetitelji in učitelji slovanske mladine še niso storili, kar in kolikor bi mogli storiti v tem pogledu, dasi bi mogli tozadevno največ doseči. Oni morejo v tem pogledu največ doseči, pravic zaradi tega, ker so vzgojitelji, a vzgojitelji razvijajo mišljenje in čuvstvovanje v narodni mladini, iz katere se porajajo ljudje. A ljudje mislijo, čuvstvujejo in delajo tako, kakor so bili vzgojeni v mladosti, zato je polagajo tudi veliko važnost na odgojo; drugič pa zaradi tega, ker so odgojitelji in učitelji slovanske mladine najmnogoštevilnejša vrsta ljudi, zakaj vrste jugoslovanskega učiteljstva štejejo nekoliko desettisoč izobražencev, ter je tudi mnogo delavcev na tem polju, ki so mimo tega narodnostni pionirji po vsem slovanskem jugu, ker bivajo povsod: tako v razkošnih prestolnicah, kakor po najsamotnejših selih; tretjič pa zaradi tega, ker so odgojitelji - učitelji ona vrsta izobraženih ljudi, ki znajo preценiti vse istodobne nacionalne razmere in potrebe, ki nastajajo iz razmer ter morejo uspešno delovati za procvit jugoslovanskega plemena.

Pa ako je vse, kar sem omenil, nepobitna resnica, zakaj ni bilo doslej več storjenega v prilog medsebojnemu spoznavanju in zblízanju vsega jugoslovanskega učiteljstva? Po našem globokem uverjenju se zato ni dovoljno skrbelo in storilo, ker ni bilo inicijative z nobene strani. Dolžnost naša je, da na tem mestu zabeležimo, da je nedavno že sprožil to misel eden naših drugov v Belgradu (g. Dim. Putniković), ali stvar je zaspala. Mi srbski učitelji smo globoko prepričani, da bi bilo jugoslovansko učiteljstvo rado zastavilo vse svoje sile za boljšo bodočnost jugoslovanskega plemena, samo da je bilo inicijative za takšno delo.

V tem prepričanju stopamo s tem predlogom pred vse jugoslovansko učiteljstvo z bratsko in kolegijalno prošnjo, da razmišljajo o njem in da sprejmejo ta predlog, ako je dober in koristen, ali ga pa zavržejo, ako je nesmiseln in nekoristen.

Prepričani smo, da bi se vsako leto mogle prirejati občne jugoslovanske učiteljske skupščine in šolske razstave!

Na teh učiteljskih skupščinah bi mogli pretresati in razpravljati mnoga občna in koristna šolska vprašanja, šolsko ureditev ter učiteljsko stanje in njega položaj. Šolske razstave bi mogle biti občne in specialne, t. j. da bi eno leto prirejali razstavo pismenih izdelkov učencev, drugo leto risarij, šolskih knjig i t. d.

Trdno smo uverjeni, da proti uresničenju te misli ni Bog zna kakih težkoč in zaprek, ki bi jih ne mogli odstraniti in premagati. V največji meri je tu potrebna dobra volja; in to, mislimo, ima učiteljstvo. Potrebna so še neka materialna sredstva, ali tudi ta niso tako velika, da ne bi mogli premagati tudi tega nedostatka.

Vse to bi mogli urediti, samo da se sestane prva občna skupščina jugoslovanskega učiteljstva. Na tem sestanku bi v bratskem sporazumljenju in dogovoru mogli dobiti pota in sredstva za vse ostalo.

Ako je dobre volje in odločnosti in ako se uvidi korist in potreba takšnega vzajemnega združenja in upoznavanja in

skupnega dela, potem bi prvo skupščino mogli sklicati že bodoče leto.

Ko stopamo s to mislijo v javnost, prosimo v prvi vrsti uredništva vseh jugoslovanskih listov in časopisov, posebno pa se obračamo do uredništev učiteljskih in šolskih listov, da to našo misel in predlog objavijo v svojih listih, pa da izrazijo svoje mnenje o tem vprašanju.

Prosimo vsa uredništva omenjenih listov, da se izjavijo:

1. Zlagajo li se z nami, da bi prirejanje občnih jugoslovanskih učiteljskih skupščin bilo koristno in potrebno?

2. Verujejo li v možnost, da bi se take skupščine in razstave mogle prirejati?

3. Kje in kdaj bi se mogla vršiti prva občna jugoslovanska učiteljska skupščina, spojena s šolsko razstavo?

Donašali bomo vsako mišljenje o tem vprašanju v našem listu, da se vidi, kako je bila ta misel sprejeta; ako bo sprejeta dobro, potem treba, da se počne resno delo v učiteljskih društvih kakor tudi v učiteljskih zvezah posameznih jugoslovanskih narodov.

Mi smo storili svoje; sedaj je ležeče na ostalih bratih po krvi in poklicu, da povedo, kako in kaj oni sodijo o tej misli, ali se more uresničiti ali ne!

Priznanja in zaupnice.

XII.

Podpisano učiteljstvo črnomaljskega okraja se strinja z Vašim nastopom povodom IV. deželne učiteljske skupščine in se izreka z Vami solidarnim ter izjavlja, da naj se eventualne posledice izvajajo nad vsem učiteljstvom.

To izjavo je podpisalo 33 učiteljev in učiteljic črnomaljskega okraja ter tako izreklo zaupnico svojima delegatoma tovarišema Fr. Šetini in Fr. Lovšinu.

Sedaj je torej zopet govorilo vse kranjsko učiteljstvo ter tako iznova dokazalo svojo stanovsko zavednost in solidarnost.

Razstava učil v Ljubljani.

(Dalje).

IV. Prirodoslovje.

Maier, Učne slike iz prirodoslovja za III. IV. in V. razred.

III. razred.

Voda. Steklenica za kuhanje. Krožnik. Steklena plošča. Patrona z zamaškom, pritrjena na železno žico. Stojalo. Svetilka, napolnjena s petrolejem. Svetilka, napolnjena z vinskimi cvetom. Model parnega stroja.

Zrak. Posoda z vodo. Kozarec. Steklenica s prevrtanim zamaškom. Livnik. Mehur. Cev z batom (zračno vžigalo). Pero od ure. Kavčuk. Žoga. Zamašek iz plute. Nekoliko olja. Goba. Sladkor. Opeka. Kos lesa.

Toplomer. Tri posode. Steklenica za kuhanje. Celzijev toplomer. Dve toplomerski cevi, prva prazna, druga napolnjena z živim srebrom; obe pritrjeni na deščici. Velik celzijev toplomer, ki kaže vseh 100°. Posoda s talečim se ledom. Steklenica z gumijevim zamaškom (gumijev zamašek ima 2 luknjici: skozi eno vtaknemo toplomer, ki je na koncu valjasto iztegnjen, skozi drugo pa stekleno cev, skozi

katero uhaja para). Vroča voda. Mrzla voda. Kozarec z živim srebrom. Svetilka z vinskim cvetom. Stojalo.

IV. razred.

Telo. Kocka. Posoda z vodo. Kozarec. Steklenica. Lívnik s pluto. Živo srebro. Kos železa. Kos slanine. Les. Papir. Nož. Škarje.

Razširjanje toplote. Železna palica. Stekljena palica. Železna kratka igla. Zamašek. Vosek. Bakrena, medena, železna in steklena palčica v skupnem držaju. Trobel. Stekljena troba. Toplomer. Navadna majhna steklenica. Volnena, platnena in svilena krpica. Jeklena igla. Lesen ročnik. Slamnata bilka. Preja. Kožuhovina. Kozarec. Svetilka.

Raztezanje teles po toploti. Toplomer. Mehur. Dve kovinski krogli in dva obroča. Steklenica za kuhanje. z zakrivljeno cevjo. Steklenica z ravno cevjo. Posoda za vodo. Železen lonček. Likalnik. Rdeča tinta. Gumijev trak. Svetilka s stojalom.

Toplomer. Dve toplomerski cevi, prva prazna, druga napolnjena z živim srebrom, obe pritrjeni na deščici. Popolnoma prazna deščica, ki se da na njej pritrditi napolnjena toplomerska cev. Posoda s talečim se ledom. Steklenica za kuhanje z gumijevim zamaškom (zamašek ima dve luknjici; skozi eno vtaknemo toplomer, ki je na koncu valjasto iztegnjen skozi drugo pa stekleno cev, skozi katero uhaja para). Širja cev, pritrjena z gumijevim zamaškom v vrat stekleice za kuhanje. Držaj za steklenico. Celzijev toplomer, ki kaže vseh 100°. Reaumurjev toplomer, ki kaže vseh 80°. Toplomer s Celzijevim in Reaumurjevim merilom. Stekljenica živega srebra. Posoda za vodo. Mala steklena posoda. Zdravniški toplomer. Toplomer za kopel. Svetilka. Stojalo. Zajemalka. Kleščice.

Hlapienje. Stekljenica. Eter. Tablica. Dve gobi. Toplomer. Izdolbena pluta. Steklen pokrovček od ure. Platnena krpica. Krožnik. Naprstnik.

Vrenje. Tri steklenice za kuhanje. Posoda za vodo. Tri svetilke. Tri stojala. Toplomer. Prekuhanje žganje. Model parnega stroja.

Tlakomer. Cev z batom. Posoda z vodo. Dve majhni, enako veliki stekleni posodici, ena napolnjena z vodo, druga z živim srebrom. 85 cm dolga, ozka, ravna cev, ki je na enem koncu zaprta s pečatnim voskom. Živo srebro. Tlakomer z novim merilom. Kozarec s pokrovom. Tanka meterska palica. List močnega papirja. Železna plošča. Kamen. Betičnica.

V. razred.

Magnetizem. Dve stojali s papirnato zanko. Magnetna igla. Več magnetov. Igle pletilke. Železni opilki. Dve magnetnici. Lesena, bakrena in steklena plošča. Ključ. Žrebelj. Novci. Magnetni železovec. Kompas. Nož. Svinčnik.

Rosa in slana. Kozarec. Mrzla voda. Toplomer.

Megla in oblaki. Steklenica za kuhanje. Zakrivljena cev, pritrjena s pluto v grlu steklenice. Svetilka s stojalom. Diagram.

Dež in sneg. Železen lonček s pokrovom. Steklenica z mrzlo vodo. Nekoliko ledu. Črna tablica. Svetilka s stojalom. Dva diagrama.

Kroženje vode. Diagram.

Ogljikova kislina. Koreninice. Košček leša. Košček mehurja. Kozarec. Štiri trobeli s steklenimi pokrovi. Trobel. Oglje. Žveplo. Žveplena kislina. Zdrobljena kreda. Lakmusov papir in barvilo. Apnena voda. Soda voda. Živo apno. Zakrivljena cev. Steklenica. Ravna cev. Steklenica piva.

Steklenica kisle vode (slatine). Zemljevid avstro-ogrske monarhije. Svetilka s stojalom. Stojalo za trobeli.

Alkohol. Rižni skrob. Krompirjevi gomolji. Platnena krpica. Kaleča in nekaleča ječmenova zrna. Kvas. Špirit. Apnena voda. Sladkorna raztopina. Steklenica. Cev. Kozarec. Mikroskop. Preparat v špiritu. Strgalnik. Krožnik. Konjak. Rum. Weichselbaum-Henning: Kako škoduje uživanje alkohola organom, ki so važni za življenje. (Nastenska slika, izdalo »Avstrijsko društvo proti pijančevanju«).

Zrak. Zemeljsko oblo. Svetilka, napolnjena s petrolejem. Stojalo. Krožnik. Kozarec. Pluta. Sveča. Stekljena plošča. Mikroskop. Posoda za vodo. Nekaj zelenih listov. Diagram.

Veter. Iz trdega papirja izrezana kača, ki visi na navpično stoječi pletilki. Dve sveči, cilindri in dve podlagi (kladici). Papirna podoba, na zakurjeni peči se vrteča. Troba. Škarje. Olje. Opeka. Zamašek.

Tlakomer. Tlakomer in med letom zabeležena opazovanja vremenskih izprememb. Zemljevid avstro-ogrske monarhije.

Elektrika. Stekljena in dve smolnati palici. Pečatni vosek. Žveplo. Usnje. Sukno. Svila. Lesena palica. Dve kovinski palici. Steklenica. Porcelanasta posoda. Progice iz papirja. Kroglice iz bezgovega stržena. Svilene niti. Iz svilenih niti narejen pajek. Suha bučka. Storž. Električno nihalo. Dva elektroskopa z zlatima listkoma. Elektroskop iz slamnatih bilk. Vrtljiv cilindri. Radirka. Pivnik. Prav tanka kovinska žica. Ogljena palčica. Steklen stolček. Kurje pero. Možički iz bezgovega stržena. Zdrobljen sladkor. Pesek. Kosčki plute. Suh mah. Paličica iz ribje kosti. Svinčnik. Glavnik. Sveča. Papir. Bezgova veja.

Hud vreme: Elektroskop. Zmaj, ki je pritrjen na svilenem robcu in ima na vrvi obešen ključ. Strelovod na šolskem poslopju. Slika Benjamina Franklina.

VI. — VIII. razred.

Učila za nauko o molekularnih silah v obče. Trda, krhka in mehka telesa. Prožna telesa. Vzmet. Silomer. Prožna tehtnica. Priprava za poodčitovanje sprijemnosti. (gladka, kovinska in steklena plošča). Lasovitost. Občujoče posode z ozkimi cevmi. Stenj. Sladkor.

Učila za nauko o toploti. Tekočinski in zdravniški toplomer (glej IV. razred). Priprava za določanje toplotne prevodljivosti teles. Priprava za določanje toplotne prevodljivosti vode (glej IV. razred). Mrzotvorna priprava za strjenje vode, s pomočjo žveplenega etra. Papinov lonec. Priprava za vrenje etra s toploto roke. Priprava za prekapanje. Zračno vžigalo. Goriva. Netiva. Parni bat. Parni stroj in njegova uporaba. Slika parnega stroja.

Učila za nauko o magnetizmu. Magnetna palica. Podkev. Igla. Magnetna podkev s kotvico (glej V. razred). Odklonska in naklonska igla. Astatični igli.

Učila za nauko o elektriki. Priprave za proizvodnjo elektrike. Slabi elektrovi. Električno nihalo. Elektroskopi. Otila kovinska krogla za dokazovanje nabiranja elektrike na površju. Priprava za elektriziranje po razdelbi. Električni kolovrat s pripravami za poizkuse. Leydenska steklenica. Izpraznjevalec. Elektrofor. Galvanski členi. Priprava za razkrajanje vode. Priprava za galvanoplastiko. Galvanometri. Elektromagneti. Brzjav. Električni zvonec. Indukcijski aparat. Telefon. Termoelement. Elektromotor. Dinamo-stroj. Amperometer.

Učila za nauk o mehaniki. Priprave za določanje težišča, položaja in stojalnosti teles. Vzvodi (tehtnice). Škripci. Kolo na vretenu. Priprava za določanje sil sestavljač in poslednjice (paralelogram sil). Troje nihali z dolžinami 1, 4, 9. Sekundno nihalo. Hidrostatična tehtnica. Gostomeri. Priprave za določanje tlaka na dno, na stene in vzgona. Občujoče posode. Potapljalški zvon, potapljalček (slika). Natega. Zavita natega. Navadna sesaljška. Heronova buča. Brizgalnica. Zračna sesaljška za razredčevanje in zgoščevanje. Strmina. Klini. Vi-jaki. Sredobežni stroj.

Učila za nauk o zvoku. Zveneče plošče in strune. Samostrun. Sirena. Ustnična in jezična piščal. Slika in model ušesa in glasila. Gramofon. Godala.

Učila za nauk o svetlobi. Priprava za poočitovanje svetlobnega odboja. Ravno, jamasto in vzbočeno zrcalo. Krasnogled. Priprava za poočitovanje svetlobnega loma. Optične leče. Prizme. Slika in model očesa. Drobno-gled. Daljnogled. Kamera obskura. Fotografični aparat.

Učila za nauk o kemiji. Poizkusne priprave za razvijanje kisika, vodika in dušika. Kemikalije.

Tehnologija. Tehnološka zbirka na II. mestni deški ljudski šoli: Steklo. Zarnice. Vžigalice. Smodnik. Knjigotisk. Kamenotisk. Železo-jeklo. Železni izdelki. Žica in žični izdelki. Jeklena pisalna peresa. Kovine. Zlitine. Emajliranje. Grafit. Svinčniki. Opeka. Glinene peči. Porcelan. Cement. Umetno glineno blago. Sladkor. Figova kava, cikorija, kandi in sadje v konzervah. Skrob. Testenine. Kakao in čokolada. Celuloza. Lesovi. Laneno predivo. Platnene tkanine. Konopno predivo in izdelki. Bombaž. Bombaževe tkanine. Juta. Volna. Vata. Klobučevina. Sita. Papir. Pivovarstvo. Milo. Sveče. Etrska olja. Mineralna olja. Smole. Kavčuk — trda guma. Azbest — guma. Eternit. Usnje. Barvila. Anilinske barve. Barvane in tiskane tkanine. Klej. Glavniki roženi. Produkti iz živalstva, rastlinstva in rudinstva.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo zboruje dne 7. decembra t. l. ob 1. uri popoldne v Št. Lovrencu ob Temenici. Poleg običajnih točk bo hospitacija v obeh razredih, ter nastopita: gospica Amalija Hinek, »Pisani e«, gospod Fran Potokar, »Spisje: Sova. — Samostojni opis po načrtu«. Razgovor o nagrobnem spomeniku pokojnemu g. nadučitelju Alojziju Jeršetu. — Tovarišice in tovariši! Pri-stopite društvu z letnino 2 K ter udeležite se zborovanja v čim večjem številu! Dobro došli, prijatelji šole in učiteljstva! Viljem Gebauer, predsednik.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj zboruje v petek dne 8. decembra t. l. točno ob polu 11. uri dopoldne v deški šoli za celjsko okolico po nastopnem sporedu: 1. Zadnji zapisnik. 2. Društvene zadeve in nasveti. 3. Nadaljevanje predavanja g. prof. Kožuha o kartografični projekciji. 4. Iz šolske prakse. — Pol ure pred zborovanjem seja »koncertnega odseka«. K prav obilni udeležbi vabi

Armin Gradišnik, predsednik.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek, 7. decembra t. l. ob 10. uri dopoldne v okoliški šoli s sledečim sporedom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročila delegatov: a) O VII. dež. učit. skupščini, b) O »Zavezi«, c) O »Lehrerbundu«. K prav obilni udeležbi vabi

J. Kapič, predsednik.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje v četrtek, dne 7. decembra 1905, v šoli Leitersberg-krčevinski. Vzpored: 1. Zapisnik o zborovanju dne 6. julija 1905. 2. Dopisi. 3. Poročilo o delovanju društva za leto 1905. Poročilo blagajnika. 5. Pogovor o novem šolskem in učnem redu za ljudske in meščanske šole. 6. Predlogi in nasveti. 7. Volitev novega društvenega odbora.

Z ozirom na novi šolski in učni red pozivam ter prosim vse gg. spodnještajerske tovariše, da si ga pogledate prav pozorno in pregledate prav stvarno. Eventualne pripombe, želje in druge opazke mi blagovolite doposlali ali drugim potom javiti najpozneje do 15. decembra 1905. Posebno potrebujem stvarnih podatkov o šolskih vrtilih (obveznost, delo, ovire itd.), o katerih govori § 13. Jako mi ustrežete, cenjeni gg. tovariši, ako mi naznanite do 15. ali vsaj do 20. decembra tudi mnenja o šolskih zvezkih (lineatura, oblika itd.). C. kr. ministerstvo želi in namerava uvesti nekakšno enotno tipo šolskih zvezkov ter nabira tozadevnih poročil.

Avguštin Požegar.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje dne 8. decembra ob eni popoldne v Šmarju. Glavna točka sporeda: Razgovor o novem šolskem in učnem redu. K obilni udeležbi vlijudno vabi

odbor.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj je zborovalo po štirimesečnem odmoru sedmič v tem letu dne 5. novembra v navadnih prostorih v Celju. Zopet okrepčani po počitnicah, se nas je zbralo lepo število — 40 tovarišev, da pokažemo, da nam ni mar le dela v šoli, ampak da si hočemo tudi načrpati v svojih tovariških sestankih novih moči in veselja za naše trudapolno delo, ki nam vkljub malenkostnih povišanj ni tako poplačano, kakor bi zaslužili. Vsekako pa bi bilo število zborovalcev vedno lahko na tem višku, če ne višje, da bi ne bilo pri marsikom preveč komoditete in indolence, da ne rečemo nekakega mrzličnega izogibanja pred tovariši, kar gotovo ne donaša nikakih tovariških simpatij. Upamo, da vidimo pri prihodnjem zborovanju marsikoga, ki smo ga pogrešali vse leto!

G. predsednik pozdravi v iskrenih besedah navzoče tovariše in novo članico gdč. Kavčičevo iz Blagovne ter goste gdč. Megličevo, gg. Lorberja in Stritarja iz Braslovč, zlasti pa še g. prof. Jos. Kožuha, ki je blagovolil ponuditi se v društvu predavati o kartografični projekciji. Po prečitaniu in odobrenju zadnjega zapisnika nam je g. predavatelj prav zanimivo predaval o gori imenovani temi, ki je pa takrat še ni mogel končati zaradi pičlo odmerjenega časa; nadaljeval bo o tem predmetu v enem prihodnjih zborovanj, na kar opozarjamo že danes člane, katerim se nudi prilika, pridobiti si za šolo marsikaj koristnega.

Od zadnjega zborovanja sem smo izgubili dva tovariša; koncem meseca avgusta je preminil marljiv bivši član našega društva g. Ivan Piliš, nadučitelj pri Sv. Štefanu pri Šmarju, katerega je stara sovražnica učiteljstva — sušica — strla v najlepši moški dobi. V znak sožalja so na poziv tov. predsednika vstali navzoči člani. Zaradi preseljevanja pa smo izgubili tov. g. Martina Kranjčiča, ki je prišel za nadučitelja v Škale pri Velenju. Tudi važna zborovanja, kakor je omenjal tov. predsednik, so se vršila od zadnjega zborovanja dozdej, in sicer: ono »Zaveze« v Pulju, »Lehrerbundovo« zborovanje glede zedinjenja štajerskega učiteljstva in VII. uradna deželna skupščina. Tov. g. Černež je na kratko podal paralelo med zadnjo in zdanko dež. učit. skupščino, poudarjajoč znaten napredek te skupščine v primeri s prejšnjo.

Govorec o raznih zborovanjih pa tudi nismo mogli zabiti možatega nastopa naših vrlih tovarišev na Kranjskem o priliki njih dež. učit. skupščine. Komur se izčrpavajo moči do skrajne meje, se mu nalaga le delo in zopet delo, a se mu ne privoščijo trohice poviška pošteno, a krvavo zasluženega plačila, temu se pač ni čuditi, da malo trdneje potrka tam, kjer ga morajo slišati: Tako postopanje kranjskega učiteljstva mora pač imponirati vsakemu količkaj razsodnemu človeku. Naše društvo zato izraža svoje iskreno sočustvo nad vrlim postopanjem kranjskega učiteljstva o priliki deželne učiteljske skupščine. A čudili smo se, čuvši, da se misli take vrle zastopnike, za katerimi